

Við samráðingum hava vit skapt møguleikar fyri flota okkara

Viðvíkjandi fiskiveiðu okkara kann takast aftur í tað, sum sagt varð í fjør, at møguleikar, sum vóru til áður, nú snøggliga ikki eru longur, tá 200 fjórðinga fiskimarksfyrirbrigdið gjørdist veruleiki við allar strendurnar á Norðurlantshavinum aftaná 1. januar 1977.

Tað var tí og hefur framhaldandi verið landsstýrisins politikkur við samráðingum at royna at fáa okkum slíkar sømdir á fiskiøki innan fyri 200 fjórðinga markið hjá øðrum londum, at veiðumøguleikin hjá tí flota, sum vit í løtuni hava, varð so lítið skerður sum gjørligt.

Væl umboðað á øllum millum- tjóðafundum

Landsstýrið hevur tí lagt dent á, ikki einans at verða so væl umboðað á teim millumtjóða fundum, har fiskiskapur var til umrøðu, sum gjørligt — men ikki minst strógt — at fáa sáttmálalag við lond, við hvørs strendur vit áður hava fiskað, og samstundis at royna at fáa sum best burtúr teim rammusáttmálum, sum áður eru gjørdir við onnur lond.

Í fyrstu syftu eydnaðist landsstýrinum í november at fáa ein rammusáttmála í lag við U.S.S.R., og í ár fara samráðingar fram bæði við Canada og U.S.A. — rammusáttmálin við Canada, sum skuldi skapt grundarlagið undir framhaldandi fiskiskapi innan fyri canadiska 200 fjórðinga markið, er klárur at leggja fyri tingið í ólavøkusetuni. U.S.A. sáttmálin væntar landsstýrið verður klárur til heystar.

Sáttmálin kom at standa við

Í fjørheyst, tá vandi var fyri, at føroyskur fiskiskapur eftir gagnfiski við Íslands strendur skuldi halda heilt uppat, eydnaðist landsstýrinum við samráðingum at útvega loyvi til fiskiskap eftir øðrum fiski enn toski árið út. Í desember mánaða 1977 hevði landsstýrið samráðingar við íslendsku landsstjórnina, sum endaðu við tí niðurstøðu, at sjálvt um vit noyddust at minka um toskafiskiskap okkara í 1978 við 1.000 tons, kom sáttmálin við Ísland uppá 17.000 tons av gagnfiski at standa við. Harumframt forðu tingingarnar til, at lodnufiskiskapur okkara í vár øktist við 10.000 tons — í mun til í fjør, og sum

uppiskoyti til hesa avtalu kann nevast, at landsstýrið og íslenska ríkisstjórnin samdust um samvinnu á ymskum visindaligum rannsóknarøkjum.

Samráðingar við Noreg í desember mánað góvu okkum møguleikar at halda á við tí fiskiskapi, sum hevði verið áður við øktum tonsatali, og harumframt einum øktum møguleika at royna eftir idnaðarfiski á norska Norðsjóvarøkinum.

Trupulleikar við felagsmarknaðin

Truplastu samráðingarnar, sum landsstýrið hevur havt, eru við EEC-londini. Orsakað av øktum einvism tiltekum frá bretskari síðu og banni fyri at fiska síld, vóru møguleikar okkara minkandi í 1977, og tað sást ikki vón til at kunna fáa nakra rættvísa javnvág millum okkara fiskiskap í Norðsjónum og EEC-landanna fiskiskap undir Føroyum.

Hetta fæddi við sær, at samráðingarnar við EEC fyri fiskiskapi í 1978 slitnaðu, og báðir partar hildu seg á sínum til nýggjar samráðingar fingust í lag fyrst í februar í ár.

Fyritreytirnar burtur

Kortini hevur tað nú í seinastuni víst seg, at tær fyritreytir, sum vóru undir februar-avtaluni ikki eru til longur við tað, at Bretland 7. july tók møguleikan hjá føroyskum at veiða tey 2.000 tonsini av síld, sum vóru uppi í avtaluni, frá okkum. Harumframt verður boðað frá, at hvítisbróðurkassin eystan fyri Skotland, sum var ógvuliga meinur fyri idnaðartrolarar okkara, nú verður viðkaður upp aftur meira frá 1. oktober. Landsstýrið hevur hildið, at hesi tiltøk hava ørkymlað javnvágina í fiskiveiðumøguleikunum millum okkum og EEC so nógv, at grundarlagið undir tí avtalu, sum varð gjørd í februar, ikki er til longur, og ætlar landsstýrið tí at seta seg við samráðingarborðið við EEC ein av teimum fyrstu døgnum við krøvum um kompensatióin fyri teir mistu veiðumøguleikarnar.

Vit skulu gjalda við fiski undan Føroyum

Serliga tvey fyrirbrigdi hava ørkymlað okkara viðurskipti við EEC munandi — eftir rammusáttmálanum frá 1977 skuldi

tað verið gjørligt at fingið javnvág í fiskiveiðumøguleikunum okkum til fyrminnar, men í fyrsta lagi hevur ein restandi felags fiskivinnupolitikkur EEC-landanna millum, har serliga eitt limaland ferð eftir ferð hevur innført avmarkingar, sum hava skert veiðumøguleikar okkara mitt í avtalutíðini, verið okkum til stóran bága. Í øðrum lagi er spurningur, sum hevur størstan áhuga, at hini EEC-londini (Danmark undantikið) alt meira hava havt lyndi at taka fiskiskap í ríkisdonskum sjógvum upp í javnvágina, soleiðis at tey krevja, at vit fullt ella lutvist skulu gjalda við fiski undan Føroyum fyri føroyskan fiskiskap í Grønlandi.

Enn ikki greitt

Landsstýrið hevur fleiri ferðir havt fundir við donsku stjórnina og grønlandska landsráðið um henda spurning, og sjálvt um vit frá ríkisstjórnini hava fingið at vita, at vit prinsipielt eiga fiskirættindi í donskum og grønlandskum sjógvum sum ríkisborgarar og tí í hægsta lagi bert lutvist skulu móttaka til EEC fyri tað, sum vit kunnu fiska í Grønlandi, er enn ikki eydnað at fáa greitt at vita frá stjórnini, hvussu langt hetta ber í framtíðini.

Metingin hevur verið, at við hesum spurningi óavgjörðum, men eini samráðing um eina heildarloysn, sum bæði veitir okkum rættindi fyri fisk, vit kunnu lata EEC, og rættindi tí vit eru statsborgarar, rukku vit longri.

Hetta er beint, soleingi samráðast kann um sínámillum rættindi á høgum stigi, t.v.s. báðir partar lata og fáa munandi fiskimøguleikar hver frá øðrum, men tann dag samráðast má á lágum stigi, tí møguleikarnir fyri býti minka, vil tað hava avgerandi týdning, at rættindini sum ríkisborgarar verða neyvt og nágreiniliga fastlögð, so hesi ikki minka, samstundis sum okkara møguleikar fyri at lata frá okkum rættindi í føroyskum sjógvum minka.

Vit eiga at royna alt hvát gerast kann

Í eini tíð, har vit standa við einum flota, kanska á summum økjum einum av teimum best útgjördu í heiminum, má tað vera rættur politikkur at royna alt, hvát gerast kann, at útvega hesum flota veiðu-

Í november í fjør eydnaðist tað at fáa ein fiskivinnusáttmála við Sovjetsamveldið. Her heilsast russiski fiskivinnuráðharrin Ishkov og løgmaður Atli Dam

møguleikar, og í samráðingum sínum hesi bæði seinastu árinu hevur landsstýrið lagt alla sína orku í, at so skal vera, eisini tí okkum tørvar tíð til umlegging til ónýttar møguleikar í heimasjógvum, henda umlegging gerst tyngri, kunnu vit ikki framhaldandi hava meginpartin av flotanum til fjær- og miðleiðirnar í vinnu.

Toska- og hýsu- fiskiskapurin má minkast

Landsstýrið hevur lagt áherðslu á í okkara samráðingum, og tá serliga við EEC, at í ávisum fiskastovnum og serliga í hýsu og toski er neyðugt at útlandsur fiskiskapur verður minkaður. Vit hava fulla veiðuorku at fiska hesar báðar stovnar sjálvi, og júst hesi fiskasløg tykjast at hava verið fiskaði í ríkiligan mun tey seinru árinu, og tá tey, sum vituligt er, skapa grundarlagið undir okkara fiskivinnu á landi, er neyðugt at bera so í bandi, at hesi fiskasløg ikki verða niðurfiskað, men heldur koma at nærast. Tí mugu útendingar í ár bert fiska fjórðing av tí, fer fyrri tveimum árum síðani fiskaðu undir Føroyum av toski og hýsu, tí hevur Føroya banki verið friðaður fyri trol í 1 1/2 ár, og tí vórðu meskaviddirnar á trol okkar til 135 mm, og tí, at enda, hevur landsstýrið hildið aftur í íløgum til skip, sum bert eru ætlað at fiska í nevndu stovnum.

Landsstýrið hevur hildið tað vera av størsta týdningi at fáa mest møgult at vita um teir fiskastovnar, sum kunnu fáast undir Føroyum, og hevur tí stóru dentur verið lagdur á bæði at gera visindaligar rannsóknir sjálvi og iðgjøgnum samráðingar við onnur lond, sum fiska undir Føroyum, at fáa vit-an um visindaligar rann-

sóknir teirra, og hevur landsstýrið tí fingið hetta við í flestu sáttmálarnar.

Eitt vaktarskip afturat

Landsstýrið hevur hildið, at tað arbeiði, sum Vaktar- og bjargingartænastan gjørdi, var so neyðugt, at tað kravdi útbýgging við betri fornum enn teim, sum vóru til taks, og varð tí sett uppskot um at umbyggja Ólav Halga til vaktarskip afturat Tjaldrunum, og kanningar av hesum arbeiði sýna, at tað ber til at fáa Ólav Halga umvældan og kláran at avloysa Dagstjórnuma í heyst, og skulda tá møguleikarnir fyri einari effek-

tivari vaktartænastu verið munandi betri.

Okkara hugsan er eisini, at danski parturin av sjóverjuni eigur at verða útbýgdur munandi. Her er roknað við, at nýggir helikoptarar verða tøkir, og vóna vit, at ikki ov long tíð gongur, áðrenn hetta gerst veruleiki.

Sjókortini av Føroya økinum eru nú liðug, og veðurtenastan hevur í hesum ári verið útbýgd við aldamátinum, og tær fyrstu streymmáttingarnar frá somu boym verða nú kannaðar. Fiskimenn kring Føroyar duga best at skyna á, í hvønn mun hesi tiltøk hava lætt um og tryggja arbeiði teirra á sjónum.

Krøv til nýggja lögtingið:

At leggja lunnar undir eitt tryggari samfelag har óvissan er minni

Um einans triggjar mánaðir er val aftur til lögtingið; eitt lögting, ið hevur fingið alt størri og størri týðning, síðan heimastýrisskipanin varð sett í verk fyri triati árum síðani. Bæði á lóggávu- og á figgjarøkinum er lögtingsins partur í samfelagnum vórðin vaksandi ár um ár.

Henda gongd ber í sær, at vit mega gera okkum greitt tað ábyrgd og tær skyldur, tann einstaki og samfelagið skal lúka, og serliga er tað í lögtinginum at henda ábyrgdarskelsla skal gera vart við seg.

Tað skal ein seigur vilji frá øllum flokkum og øllum tingmonnum til at vinna á trupulleikum og vinna á mál í eini sök fyri og aðrir eftir. Lutur politikaranna er, at hvørja ferð eitt mál er avgreitt,

verður tað aloftast gloymt, og enn fleiri óloyst mál hava stungið seg upp.

Arbeiðið lá í fastari legu

Føroya lutur í mun til onnur lond var til fyrst í sekstíurum rættuliga óbroyttur hvat viðvíkur fiskirættindum og marknaðarviðurskiptum. Lögtingsins arbeiði lá í einari rættuliga fastari legu.

Samráðingar við onnur lond vóru yvirhoyrd avgreiddar um ríkismyndugleikarnar.

Men so hesi seinastu 20 árinu tóku broytingarnar dik á seg og serliga seinastu 6—7 árinu við viðkaðum fiskimarkum, skerdu fiskirættindi og broyttu mar